

Spis treści

1. Wykaz skrótów.....	9
2. Wstęp.....	12
3. Regulacje prawne dotyczące planowania i rozliczania czasu pracy.....	13
3.1 Powszechnie obowiązujące przepisy dotyczące planowania, rozliczania i ewidencjonowania czasu pracy.....	13
3.1.1 Ewidencja czasu pracy kierowców.....	14
3.2 Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym.....	15
3.3 Koniec obowiązywania regulacji wprowadzonych na czas epidemii COVID-19 i zagrożenia epidemicznego.....	19
3.4 Kontrole PIP w 2024 r.....	19
3.5 Nowości w czasie pracy w 2024 r.....	20
3.5.1 Czy przepisy KP o wynagrodzeniu za nadgodziny dla niepełnoetatowca po wyroku TSUE zostaną zmienione?.....	20
3.5.2 Zmiana ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę.....	20
3.6 Czas pracy w 2024 r.....	21
3.7 Współczynnik do wyliczenia ekwiwalentu w 2024 r.....	21
3.8 Zmiany w czasie pracy, wprowadzone przez nowelizację work-life balance.....	22
3.9 Źródła regulacji dotyczących czasu pracy u danego pracodawcy.....	22
3.10 Czas pracy - definicje.....	24
3.10.1 Definicja czasu pracy.....	24
3.10.2 Czynności przygotowawcze.....	27
3.10.3 Wcześniejsze przyjście do pracy w własnej woli pracownika.....	29
3.10.4 Czas dojazdu i powrotu z pracy.....	29
3.10.5 Normy czasu pracy.....	34
3.10.6 Umowa o pracę i dodatkowa informacja po nowelizacji work-life balance.....	36
3.10.7 Przykładowy wzór umowy o pracę po nowelizacji work-life balance.....	39
3.10.8 Dodatkowa informacja o warunkach zatrudnienia – przykładowy wzór.....	41
3.10.9 Doła pracownicza.....	50
3.11 Ruchomy czas pracy.....	53
3.11.1 Zasady wprowadzania ruchomego czasu pracy.....	56
3.11.2 Stosowanie ruchomego czasu pracy na pisemny wniosek pracownika.....	60
3.12 Indywidualny rozkład czasu pracy.....	63
3.12.1 Ruchomy i indywidualny rozkład czasu pracy w ramach elastycznej organizacji pracy.....	64
3.13 Miejsce przechowywania wniosków o ruchomy i indywidualny czas pracy.....	67
3.14 Konieczność planowania czasu pracy z zachowaniem okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego.....	68
4. Okresy rozliczeniowe czasu pracy.....	73
4.1.1 Wydłużenie okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy.....	75
4.1.2 Gwarancja minimalnego wynagrodzenia niezależnie od rozkładu czasu pracy.....	78
4.2 Dostępne systemy czasu pracy.....	79
4.3 Skrócenie norm i dobowego wymiaru czasu pracy.....	90
4.4 System zadaniowego czasu pracy.....	90
4.4.1 Przydział zadań w zadaniowym czasie pracy.....	92
4.5 Ograniczenia w wyborze systemu czasu pracy.....	99
4.6 Zmianowy rozkład czasu pracy.....	100
4.7 Możliwość dokonywania zmian w regulacjach dotyczących czasu pracy (np. zmiany systemów czasu pracy obowiązujących pracowników).....	101

4.8	Wymiar czasu pracy pracowników.....	101
4.9	Nominalny czas pracy w danym roku kalendarzowym.....	112
4.10	Planowanie dni wolnych.....	112
4.10.1	Dni wolne z tytułu przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy.....	114
4.11	Dni wolne równoważące pracę w przedłużonym dobowym wymiarze czasu pracy oraz dni wolne z tytułu zatrudnienia na część etatu.....	124
4.12	Zasady poprawnego opracowywania harmonogramów (grafików) czasu pracy pracownika.....	125
4.12.1	Wyjątki od obowiązku tworzenia harmonogramu (grafiku) czasu pracy.....	126
4.12.2	Sytuacje, w których istnieje obowiązek tworzenia harmonogramu (grafiku) czasu pracy.....	128
4.12.3	Cechy charakterystyczne poprawnego harmonogramu (grafiku) czasu pracy pracownika.....	131
4.12.4	Osoba tworząca harmonogramy (grafiki) czasu pracy.....	133
4.13	Zasady poprawnego ewidencjonowania normatywnego, zaplanowanego czasu pracy pracownika.....	141
5.	Ograniczenia pracy w handlu w placówkach handlowych.....	142
5.1	Wyłączenia ustawowe.....	145
5.2	Sankcje.....	149
5.3	Obowiązywanie zakazu.....	152
5.3.1	Zmiana ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę.....	153
6.	Praca w godzinach nadliczbowych.....	153
6.1	Praca nadliczbowa „średniotygodniowa”.....	154
6.1.1	Praca nadliczbowa w systemie zadaniowego czasu pracy.....	161
6.1.2	Praca nadliczbowa w weekendowym czasie pracy.....	163
6.2	Dopuszczalność pracy nadliczbowej.....	163
6.2.1	Polecenie pracy w godzinach nadliczbowych.....	164
6.2.2	Sytuacja, w której nie dochodzi do pracy nadliczbowej.....	168
6.3	Zakazy dotyczące polecenia pracy nadliczbowej.....	170
6.3.1	Ograniczenia w poleceniu pracy nadliczbowej wynikające z obowiązku zachowania okresów odpoczynku.....	174
6.3.2	Limit dobowy pracy w nadgodzinach.....	174
6.4	Prawidłowe oddawanie równoważnego okresu odpoczynku dobowego.....	176
6.5	Ograniczenia w wykonywaniu pracy nadliczbowej wynikające z sytuacji pracownika....	180
6.5.1	Szczególne ograniczenia w wykonywaniu pracy nadliczbowej przez pracowników niepełnosprawnych.....	180
6.5.2	Praca nadliczbowa za zgodą pracownika.....	183
6.5.3	Obowiązek wykonywania pracy w nadgodzinach.....	184
6.6	Rekompensata pracy nadliczbowej dobowej.....	186
6.7	Rekompensata finansowa - wynagrodzenie i dodatek za pracę w nadgodzinach.....	187
6.7.1	Wynagrodzenie za pracę nadliczbową.....	190
6.7.2	Dodatek za pracę nadliczbową.....	192
6.7.3	Ustalanie podstawy do wyliczenia dodatku za nadgodziny.....	193
6.7.4	Ryczałt za pracę w godzinach nadliczbowych.....	199
6.8	Rekompensowanie pracy nadliczbowej dobowej czasem wolnym.....	203
6.8.1	Czas wolny z inicjatywy pracodawcy.....	203
6.8.2	Czas wolny na pisemny wniosek pracownika.....	205
6.8.3	Obowiązek oddania dnia wolnego.....	209
6.8.4	Wypłata wynagrodzenia w miesiącu, w którym pracownik pracował w dniu wolnym oraz w miesiącu, w którym odebrał dzień wolny.....	213
6.8.5	Problematyka pracy nadliczbowej w ruchomym i zadaniowym czasie pracy.....	215

6.8.6 Skutki nieoddania dnia wolnego za pracę w dniu pierwotnie wolnym z tytułu przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy.....	218
6.8.7 Uzgadnianie terminu odbioru dnia wolnego.....	219
6.8.8 Niezawinione nieoddanie dnia wolnego.....	220
6.8.9 Wynagrodzenie i dodatek w razie nieoddania dnia wolnego zgodnie z art. 1513 KP.....	221
6.8.10 Praca w dniu wolnym z tytułu przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy i jednocześnie z przekroczeniem dobowej normy czasu pracy.....	221
6.8.11 Skutki nieudzielenie dnia wolnego za pracę w dniu pierwotnie wolnym z tytułu niedzieli albo święta.....	224
6.8.12 Brak obowiązku wypłaty dwóch 100% dodatków.....	226
6.8.13 Praca w niedziele i święto i jednocześnie w godzinach nadliczbowych dobowych.....	227
6.8.14 Skutki nieudzielenia dnia wolnego za pracę w dniu pierwotnie wolnym rekompensującym pracę w przedłużonym dobowym wymiarze czasu pracy i innych dniach harmonogramowo wolnych.....	228
6.8.15 Rozliczenie czasu pracy, gdy pracownik odchodzi z pracy w trakcie trwania okresu rozliczeniowego.....	233
6.8.16 Praca ponadwymiarowa pracownika zatrudnionego na część etatu.....	235
6.8.17 Zwolnienie z obowiązku wprowadzenia klauzuli dla niepełnoetatowca do umowy o pracę.....	237
6.8.18 Rozliczenie czasu pracy w przypadku zmiany wymiaru etatu.....	244
6.8.19 Praca nadliczbowa kadry kierowniczej.....	244
7. Praca w porze nocnej.....	250
7.1 Pora nocna – definicja.....	250
7.2 Rekompensowanie pracy w porze nocnej.....	251
7.2.1 Dodatek za pracę w porze nocnej – zasady obliczania.....	251
7.3 Przykładowe wyliczenia wynagrodzenia pracownika wykonującego pracę w porze nocnej.....	253
8. Szkolenia a czas pracy.....	266
9. Podróż służbowa a czas pracy.....	268
9.1 Podróże służbowe - definicje.....	268
9.1.1 Jeżeli wyjazd pracownika nie spełnia przesłanek podróży służbowej nie można stosować do niego wykładni dotyczącej czasu pracy w podróży służbowej.....	269
9.1.2 Koszty wyjazdów związanych ze świadczeniem pracy, ale nie podróżą służbową.....	270
9.1.3 Podróż służbowa pracownika zatrudnionego w zadaniowym i ruchomym czasie pracy (przedział czasowy).....	272
9.1.4 Podróż służbowa samochodem.....	273
9.1.5 Podróż służbowa w nocy przypadającej przed planowanym rozpoczęciem dniówki.....	274
10. Dyżur.....	276
10.1.1 Dyżur - definicja.....	276
10.1.2 Komu i kiedy można zlecić dyżur.....	277
10.1.3 Rekompensata dyżuru.....	277
10.1.4 Wynagrodzenie a czas wolny za dyżur.....	277
10.1.5 Problematyka dyżuru domowego.....	279
10.1.6 Dyżur a praca nadliczbowa.....	280
10.1.7 Dyżur a okres odpoczynku.....	280
11. Przerwy w czasie pracy.....	284
11.1.1 Przerwa 15-minutowa tzw. śniadaniowa.....	284
11.1.2 Przerwa na spożycie posiłku lub załatwienie spraw osobistych.....	285
11.1.3 Przerwa z tytułu niepełnosprawności.....	286
11.1.4 Przerwa lub przerwy na karmienie dziecka piersią.....	286
11.1.5 Przerwa z tytułu pracy przy monitorze ekranowym.....	287

11.1.6	Zatrudnienie na część etatu, a przerwy.....	287
11.1.7	Zasady wykorzystywania przerw.....	289
11.1.8	Wyjścia prywatne pracownika.....	290
11.1.9	Odpracowanie wyjścia prywatnego przez pracownika ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.....	292
12.	Przestój.....	293
12.1	Wynagrodzenie za czas przestoju.....	294
13.	Ewidencja czasu pracy pracownika.....	296
13.1	Ewidencjonowanie normatywnego i rzeczywistego czasu pracy pracowników.....	296
13.2	Uproszczone ewidencje czasu pracy.....	298
13.3	Ewidencja czasu pracy pracowników zatrudnionych w zadaniowym czasie pracy.....	299
13.4	Ewidencja czasu pracy kadry kierowniczej.....	300
13.4.1	Ewidencjonowanie pracy w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.....	301
13.4.2	Ewidencjonowanie pracy w dniu wolnym.....	301
13.4.3	Ewidencjonowanie dyżuru.....	302
13.4.4	Rodzaj i wymiar zwolnień od pracy i nieobecności.....	302
13.5	Wnioski umieszczane w dokumentacji dotyczącej ewidencjonowania czasu pracy.....	305
13.5.1	Wnioski o wolne z tytułu wychowywania dziecka w wieku do 14 lat.....	306
13.6	Dokumenty umieszczane w dokumentacji dotyczącej ewidencjonowania czasu pracy.....	309
13.6.1	Dokumenty związane z wykonywaniem pracy w godzinach nadliczbowych.....	309
13.7	Powierzenie przechowywania dokumentacji pracowniczej innemu podmiotowi.....	311
13.8	Inne dokumenty dotyczące czasu pracy, nieumieszczone w dokumentacji pracowniczej.....	312
13.9	Okres przechowywania dokumentacji dotyczącej ewidencjonowania czasu pracy.....	314
13.10	Wydłużenie się okresu przechowywania dokumentacji dotyczącej czasu pracy.....	315
13.10.1	Dokumentacja czasu pracy pracowników zatrudnionych przed 1 stycznia 2019 r.....	316
13.11	Elektroniczna dokumentacja czasu pracy.....	316
13.12	Dokumentacja czasu pracy w postaci papierowej – wymagania.....	324
13.13	Obowiązek wydawania kopii dokumentów dotyczących ewidencjonowania czasu pracy.....	325
13.14	Sankcje za nieprawidłowe prowadzenie ewidencji czasu pracy.....	326
13.15	Dochodzenie roszczeń, a ewidencja czasu pracy.....	327
13.16	Godziny pracy a umowy cywilnoprawne.....	329
13.16.1	Umowa cywilnoprawna z własnym pracownikiem.....	329
13.16.2	Umowa cywilnoprawna zawarta z osobą niebędącą pracownikiem.....	330
14.	Praca zdalna w Kodeksie pracy.....	340
14.1	Praca zdalna – definicja i rodzaje.....	340
14.2	Praca zdalna kodeksowa, kosztowa.....	345
14.2.1	Postać dokumentacji dotyczącej pracy zdalnej.....	347
14.2.2	Pracownicy szczególnie uprawnieni do pracy zdalnej.....	348
14.2.3	Praca zdalna w ramach elastycznej organizacji pracy.....	349
14.3	Tryb wprowadzenia i sposoby określenia zasad wykonywania pracy zdalnej.....	350
14.4	Regulamin wyboru przedstawicieli pracowników.....	352
14.6	Zakończenie wykonywania pracy zdalnej.....	358
14.7	Świadczenia pieniężne z tytułu wykonywania pracy zdalnej.....	360
14.7.1	Przykładowe wyliczenia ryczałtu za pracę zdalną.....	364
14.8	Czy pomniejszać świadczenia za PZ za czas nieświadczenia pracy?.....	367
14.9	Zasady kontroli w trakcie wykonywania pracy zdalnej.....	368
14.10	Czas pracy w trakcie pracy zdalnej.....	370

14.11 Praca zdalna na polecenie pracodawcy.....	374
14.12 Praca zdalna okazjonalna.....	379
14.13 Świadczenia z tytułu pracy zdalnej w stanowiskach fiskusa.....	383
14.14 Praca zdalna wprowadzona jako elastyczna organizacja pracy na podstawie nowelizacji work-life balance.....	388
14.15 Nowelizacja rozporządzenia o świadectwie pracy w związku z nowelizacją work-life balance i wprowadzeniem pracy zdalnej do Kodeksu Pracy.....	389
14.16 Dokumentacja dotycząca pracy zdalnej.....	390
14.17 Praca zdalna – porównanie różnych rodzajów pracy zdalnej.....	394
14.18 Praca zdalna wprowadzona jako elastyczna organizacja pracy na podstawie nowelizacji work-life balance.....	399
15. Kontrola trzeźwości i kontrola na obecność środków działających podobnie do alkoholu.....	402
15.1 Samodzielna, prewencyjna kontrola trzeźwości pracowników.....	403
15.2 Dokumentowanie kontroli	408
15.2.1 Kontrola trzeźwości przez pracodawcę.....	408
15.2.2 Kontrola przez uprawniony organ.....	408
16. Work-life balance – nowelizacja Kodeksu pracy.....	410
16.1.1 Rozszerzenie ochrony przed niekorzystnym traktowaniem w zatrudnieniu z powodu korzystania z uprawnień pracowniczych.....	410
16.1.2 Regulacje dotyczące umowy na okres próbny po nowelizacji work-life balance.....	411
16.1.3 Nowy termin nawiązania stosunku pracy.....	412
16.1.4 Brak możliwości zakazywania pracy na rzecz innego podmiotu.....	412
16.1.5 Rozszerzona treść umowy o pracę i dodatkowej informacji dołączanej do umowy o pracę	412
16.1.7 Rozszerzony zakres informacji dla pracowników wysyłanych do innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego.....	415
16.1.8 Wniosek o zmianę rodzaju umowy o pracę na umowę o pracę na czas nieokreślony lub o bardziej przewidywalne i bezpieczne warunki pracy.....	415
16.1.9 Ograniczenia w wypowiedaniu umów o pracę.....	416
16.1.10 Obowiązek podawania przyczyny wypowiedzenia i inne zmiany dotyczące wypowiedzenia umów na czas określony.....	417
16.1.11 Rozszerzony katalog wykroczeń przeciwko prawom pracownika.....	418
16.1.12 Rozszerzony katalog podstawowych obowiązków pracodawcy.....	418
16.1.13 Czas pracy – prawo do przerw zależne od dobowego wymiaru.....	419
16.1.14 Zwolnienie od pracy z powodu siły wyższej.....	419
16.1.15 Bezpłatny urlop opiekuńczy.....	421
16.1.16 Elastyczna organizacja pracy.....	422
16.1.17 Dłuższy urlop rodzicielski.....	422
16.1.18 Urlop ojcowski – tylko do ukończenia 12 miesiąca po wejściu w życie nowelizacji work-life balance.....	423
16.1.19 Doprecyzowanie przepisu dotyczącego korzystania z urlopu wychowawczego i obniżonego wymiaru czasu pracy.....	423
16.2 Przepisy przejściowe dotyczące uprawnień pracowniczych znowelizowanych nowelizacją work-life balance.....	424
16.3 Nowelizacja rozporządzenia o dokumentacji pracowniczej w związku z nowelizacją work-life balance.....	426
16.4 Nowelizacja rozporządzenia o świadectwie pracy.....	426
16.5 Rozporządzenie o dokumentacji zasiłkowej.....	427
17. Urzędowe stanowiska w sprawie czasu pracy.....	429
18. Czas pracy - kontrole.....	438

18.1 Kontrola przestrzegania prawa pracy i rozstrzyganie sporów.....	438
18.2 Kontrole PIP, ZUS – najczęściej kontrolowane kwestie w zakresie czasu pracy.....	439